

N:o 24.

Ank. till Riksd. Kansli den 19 Mars 1878, kl. 5 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande bestämmelser angående presterliga sysslors tillsättande.

Till Lag-Utskottet hafva blifvit öfverlemnade tvenne motioner, väckta den ena inom Första Kammaren af Herr *Frith. Grafström*, N:o 6, den andra inom Andra Kammaren af Herr *O. B. Olsson*, N:o 35, båda framhållande vissa brister, som vidlädde de nu gällande bestämmelserna om presterliga sysslors tillsättande, samt innefattande förslag om underdåniga skrivelser till Kongl. Maj:t angående ändring i dessa, men, beträffande sättet för denna ändring, af väsentligen olika så omfattning som rigtning.

Föremålet för Herr *Grafströms* motion är uteslutande ändring i de nuvarande grunderna för upprättande af förslag samt för presterlig ansökningsrätt; och har motionären i sådant hänseende hemställt:

“att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse innefattande anhållan, det Kongl. Maj:t täcktes i grundlagsenlig ordning bereda en förändring af författningarne angående presterlig befordran i hufvudsaklig öfverensstämmelse med följande grunder i afseende på förslags upprättande:

1:o. Vid upprättande af förslag till lediga presterliga tjänster skall intet afseende fästas på den klassifikation af lägenheterna, som för andra ändamål kan anses vara behöflig, utan skall domkapitlet bland de kompetenta sökande uppföra i första rummet på förslaget den, som med afseende på personlig begåfning, väl vitsordad tjänstgöring och den sökta sysslans särskilda behof anses vara den mest lämplige.

2:o. I andra rummet skall domkapitlet uppföra den bland de öfriga sökande, som bäst vitsordas med afseende på ådagalagd lärdom.

3:o. I tredje rummet skall domkapitlet uppföra den, som bland de då kvarstående sökande längsta tiden i kyrkan tjenstgjort.

4:o. Skulle, sedan det första förslagsrummet blifvit fylldt, bland de öfriga sökande icke någon anses innehafva sådan lärdom, som kan berättiga honom till det andra förslagsrummet, så skall detta såsom det tredje upprättas med hänsyn till tjensteålder;

äfvensom att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:t afgifva underdånig skrifvelse, innefattande anhållan att Kongl. Maj:t täcktes bereda en sådan förändring i nu gällande lagstiftning för presterlig befodringsrätt, att presterlig syssla kan sökas af kompetent sökande, tillhörande hvilket stift som helst.“

Beträffande nu först detta Herr Grafströms förslag, i hvad det angår ändring i grunderna för domkapitlens upprättande af förslag till presterliga sysslor, får Utskottet erinra, att domkapitlet i äldre tider hade en betydligt vidsträcktare makt vid tillsättningen af presterliga tjänster än de nu ega.

19 kap. af 1686 års kyrkolag stadgar i 7 §, att, vid *kyrkoherdeledighet i konsistoriella gäll*, församlingen väl finge välja kyrkoherde, men att, om valet fölle på någon, som icke vore “dess värdigare“, samt biskopen funne, att i stiftet vore andra, hvilka för sin lärdom, långliga tjenst, goda gåfvor och skicklighet borde framför den, som församlingen åstundade, med befodran ihågkommas, och hvilka om sig hade godt vittnesbörd och gåfve säkert hopp derom, att församlingen genom dem skulle märkligen kunna uppbyggas och förkofras, församlingen borde i det, som skäligt vore och till dess bästa lände, låta rätta sig, och åtnöjas med biskopens och konsistoriets förordning; samt att, om någon församling försummade att i rätt tid för biskopen “andraga sin nödtorft“, denne egde för dem utse en tjenlig, god och trogen kyrkoherde, tagandes med sina kapitelsmän för sig anteckningen på de äldste, lärdaste och bäst förtjente skolbetjente, krigsprester och kapellaner i stiftet, som väntade efter laglig kallelse till bättre lägenhet, och af dem föreslå en eller två, som beqvämligast pröfvades att företråda det lediga rummet, hvilka skulle profpredika, hvarefter församlingens samtycke och ordentliga kallelse skulle inhemtas; samt uti 9 §, att “om *kapellanners tillsättande* skall fuller biskopen och kapitlet tillitas, emedan de bäst känna personernas skicklighet och gåfvor, samt veta besked om deras framsteg i studier“, dock borde nödvändigt församlingens val och kallelse föregå; och ehuru enligt samma kapitels 10 § Kongl. Maj:t ville med *regala gäll* förse dem, som med lärdom, tjenst och arbete, helst vid akademier, gymnasier och skolor samt vid hof- och krigsstaten gjort sig om “Guds församling och det gemena bästa väl förtjente“, ålades likväl vederbörande biskop att, då ett regalt gäll blefve ledigt, inkomma med förslag på dem, som han visste vara till sådana lägenheter skickliga och värdiga.

Af dessa stadganden framgår, att på samma gång lärdom och långvarig tjänst borde af domkapitlen vid presterliga befordringar tagas i betraktande, så måste ock hufvudsakligt afseende fästas å den skicklighet, som isynnerhet kunde lända församlingen till uppbyggelse och förkofran, en egenskap, som icke alltid är förenad med lärdom, och hvarom långvarig tjänst ej heller förvissar. Den uti kyrkolagen domkapitlen förbehållna rätt att under vissa förhållanden direkt ingripa i valet bortföll dock snart, och domkapitlen erhöilo i stället rättigheten att föreslå de personer, emellan hvilka val finge af församlingarne anställas. Derigenom begränsades valrätten, på samma gång domkapitlen sattes i tillfälle att fortfarande utöfva inflytande på de presterliga befordringarne. *Förslaget* blef derföre af vigt så väl för församlingen som för de befordringssökande, och till följd deraf blefvo grunderna för detta föremål för särskild uppmärksamhet, och genom Kongl. Maj:ts nådiga cirkulärbref till samtliga konsistorierna i riket om vidtagande af några sådana mått och steg, som må befordra goda egenskaper i lärostandet den 21 Augusti 1786, närmare bestämda.

Detta nådiga bref stadgar nemligen, bland annat: i 7 §, att vid förslags upprättande till *kyrkoherde-lägenheter* skulle det åligga konsistorium att först och främst hafva afseende på de sökandes gudsfruktan samt ett dygdigt och stadigt uppförande; att i öfrigt endast förtjänst och skicklighet gifve den ena företråde framför den andra; att det borde skattas för *skicklighet*, att sökanden egde lärdom och de kunskaper, som till sysslans fullkomliga bestridande fordrades, samt för *förtjänst* att han med kändedom, nit och försigtighet skött det kall, honom varit anförtrodt, och såmedelst gjort sig förtjent af vidare befordran; att lärdom skulle utrönas af examina, disputationer-akter, föreläsningar samt utgifna skrifter, dock att, om en vida yngre, som beständigt haft tillfälle att obehindradt sköta sina studier, skulle synas i kunskaper öfvergå en äldre, som väl också egde mogen lärdom och öfriga goda egenskaper, men hvilken måst använda sin tid på utöfningen af en mödosam tjänst och således ej hunnit uppnå en lika vidsträckt lärdom, den senares arbete och erfarenhet skulle så jemföras med den förras beläsenhet, att, å ena sidan, ej måtte saknas uppmuntran till nyttiga vetenskapers allvarliga skötsel, men å den andra, ej heller skicklige män afskräckas att ingå i arbetsamma och mindre lönande beställningar vid undervisningsverket och församlingen; — i 8 §, att emellan dem, som vore hvarannan jemlika i förtjänst och skicklighet, den tid, som på verklig tjänstgöring varit använd, skulle blifva grund till förslagsrättigheten; — samt i 10 §, att vid upprättande af förslag till *kapellans- och andra sådana beställningar* de tre, som hade de flesta tjensteåren, borde föreslås.

Genom Kongl. brefvet den 22 Mars 1798 förordnades, med anledning af hvad 9 § i nådiga skrifvelsen den 21 Augusti 1786 innehölle, till förekommande af tvifvelsmål om pastoratens verkliga godhet och beskaffenhet, det skulle konsistorierna i hvarje stift, der sådant ej redan skett, efter presterskapets hörande der-

öfver vid infallande prestmöten, upprätta behörigen klassificerade förteckningar på derstädes varande pastorat, och Kongl. brefvet den 24 Januari 1811 förklarade närmare de grunder, efter hvilka den högre skickligheten och lärdomen skulle vid förslag till kyrkoherdelägenheter anses berättiga till företräde framför tjänstårsmeriterna.

På grund af denna lagstiftning har den praxis sedermera utbildat sig, att till rum å förslaget till ett pastorat af första klassen, hvartill höra de största och mest inkomstgifvande gällan, så kallade lärdomsmeriter gifva företrädesrätt. Till förslagsrum å de minsta eller tredje klassens pastorat äfvensom till alla komministraturer gifva tjänsteår företräde; och hvad beträffar den andra klassen, dit de medelstora pastoraten räknas, så gäller, att vid förslags upprättande till sådana både lärdomsmeriter och tjänsteår tagas i betraktande och efter antagna beräkningsgrunder sins emellan afvägas.

Någon modifikation härutinnan har emellertid blifvit införd genom Kongl. cirkulärbrefvet den 31 Maj 1867, hvaruti med anledning af Rikets Ständers underdåniga skrifvelse den 20 Juni 1866 dels förklarades, »att den genom Kongl. cirkulärbrefvet den 21 Augusti 1786 konsistorierna meddelade föreskrift att vid upprättande af förslag till kyrkoherdelägenheter hafva afseende icke allenast på de sökandes lärdom och tjänsteålder utan äfven på den kännedom, nit och försigtighet, hvarmed de skött dem förut anförtrödda kall, icke må anses hafva undergått förändring genom senare i ämnet gifna författningar»; dels ock med ändring af 10 § af samma Kongl. bref förordnades, att vid förslags upprättande till kapellanstjänster och andra sådana beställningar enahanda skyldighet som, i afseende på upprättande af förslag till kyrkoherdelägenheter, skulle konsistorierna åligga.

Ofvan anmärkta objektivt bestämbara grunder äro likväl fortfarande vid förslags upprättande hufvudsakligen afgörande, och kyrkomötet har i underdånig skrifvelse den 6 Oktober 1868 härom yttrat, att det ej torde kunna förnekas, att domkapitlen, oaktadt deras genom nyss anmärkta Kongl. bref något vidgade pröfningsrätt, likväl genom de ännu gällande befordringslagarne funnit sig föranlättna på förslagen uppföra prestmän, hvilka, ehuru ingen anmärkning skett eller kunnat ske mot den kännedom, nit och skicklighet, de under föregående embetsförvaltning ådagalagt, likväl saknade eller i ringa mån besutte den kraft och öfriga gåfvor, som till tjänstens bestridande erfordrades; hvarföre kyrkomötet i underdånighet hemställde, att, intill dess, till följd af kyrkomötets i skrifvelsen innefattade begäran, ny förordning kunde blifva utfärdad angående grunderna för presterlig befordran, det måtte i behörig ordning blifva förordnad, att, vid upprättande af förslag till konsistoriella pastorat, öfvervägande lärdom eller tjänsteår väl måtte i dittills gällande ordning gifva företräde, dock endast till första förslagsrummet, men att, hvad anginge andra och tredje förslagsrummen, det skulle åligga dom-

kapitlen att hufvudsakligen göra afseende å de sökandes genom föregående embetsförvaltning ådagalagda skicklighet och lämplighet för den ifrågavarande tjänstens bestridande.

Denna kyrkomötets skrifvelse öfverlemnades till den för revision af 1686 års kyrkolag förordnade komité, hvilken i sitt den 2 Oktober 1873 afgifna förslag till kyrkolag, beträffande nu föreliggande fråga, föreslagit, att domkapitlet icke må till presterlig tjänst utnämna eller på förslag dertill uppföra annan än den, som pröfvas ega den förmåga, som för tjänstens nöjaktiga bestridande erfordras; att i öfrigt såsom befordringsskäl, efter hvilka mellan sökande skiljas skall, gälla lärdom och förtjenst; att lärdom skall omfatta teologiska kunskapsämnen och vara genom utgifna skrifter af vetenskapligt värde, aflagda examina eller annorledes offentligen ådagalagd; dock att, vid lika teologiska insigter, afseende må fästas jemväl på lärdom i andra kunskapsämnen, ådagalagd på sätt förut är sagdt; att sökandes förtjenst skall bedömas såväl efter tjensteålder som efter det nit och den skicklighet, hvarmed han skött det kall, honom i kyrkans eller läroverkens tjänst dittills varit anförtrödt; att till rättelse vid förefallande befordringar presterskapet inom hvart stift skall vid prestmöte uppgöra förslag till pastoratens fördelning i två klasser, så att de förmånligare komma i första, de öfriga i andra klassen, hvilket förslag, åtföljdt af domkapitlets deröfver afgifna yttrande, till Konungens pröfning och stadfästelse öfverlemnas; att, då förslag till kyrkoherdetjänst i pastorat af första klassen upprättas, de sökande skola vara till företräde berättigade i den ordning, hvari de genom högre grad af lärdom sig framför medsökande utmärkt, men att, om sökande anses i lärdom jemngoda, förtjenst skall afgöra företrädet dem emellan; att vid upprättande af förslag till kyrkoherdetjänst i pastorat af andra klassen öfvervägande afseende skall göras på de sökandes förtjenst, och förslagsrätten derefter bestämmas, men att, om sökande pröfvas i förtjenst jemngoda, företrädet dem emellan skall efter deras lärdom afgöras; samt slutligen att i öfrigt till presterlig tjänst, hvartill förslag skall af domkapitlet upprättas, företrädet de sökande emellan skall bestämmas efter deras förtjenst.

Detta sitt förslag har komitén så motiverat, att huru välgrundade komitén också ansett de nära till hands liggande anmärkningar, som vanligen gjordes deremot, att gällande lagstiftning i sammanhang med klassifikation af pastoraten stadgade olika grunder för bestämmande af förslagsrätten till pastorat af olika klass, komitén dock funnit betänkligheter vid att framlägga ett förslag, som i detta afseende fullständigt bröte med den bestående ordningen, hvilken redan vore gammal och för nära sammanhängde med åtskilliga för vår kyrka egendomliga förhållanden för att utan olägenhet kunna i grund omskas. För att emellertid i någon mån afhjelpa olägenheterna af närvarande förhållanden, hade komitén i förslaget inskränkt pastoratklassernas antal till tvenne, och ehuruval i sammanhang dermed fortfarande föreskrefves, att olika grunder skulle följas vid upprättande af förslag

till pastorat inom hvardera af de två klasserna, torde dock giltigheten af de anmärkningar, som mot en dylik föreskrift kunde göras, i någon mån försvagas derigenom, att komitén såsom allmän grundregel, hvilken i hvarje fall borde följas, föreskrifvit, att ingen finge på förslag till någon presterlig tjänst uppföras, utan att ega den förmåga, som för tjänstens nöjaktiga bestridande erfordrades.

Då de sålunda af kyrkolagskomitén föreslagna modifikationerna af de nu gällande bestämmelser om grunderna för förslags sättande till presterliga befattningar, om än innebärande lika många förbättringar, dock icke äro af någon mera genomgripande beskaffenhet, samt komitén i allt hufvudsakligt ställt sig på den bestående lagstiftningens ståndpunkt, qvarstå äfven mot komiténs förslag de anmärkningar, som med fog kunna göras mot det sätt, på hvilket upprättande af dylikt förslag för närvarande är ordnad.

I sådant hänseende har Utskottet med anledning af ett utaf Herr Grafström vid sistlidne riksdag afgifvet liknande förslag yttrat, att af den i ämnet nu gällande lagstiftning framginge, det man ansett de presterliga lägenheterna vara snarare en uppmuntran till inhemtande af lärdom och belöning för gjorda tjänster än ett fält för lärarens och själasörjarens verksamhet och derföre varit mera betänkt på att genom lag skydda de sökandes rätt än befordra församlingarnes gagn och bästa. Ty icke kunde väl påstås, att en församling, som gifve sin pastor stora inkomster, hade mera behof af en lärd själasörjare än en mindre, och icke heller att en liten församling hade mera behof af den erfarenhet, som en långvarig tjänstgöring medförde, än en stor församling. Lärdomsförtjänster utgjorde ingen ovilkorlig säkerhet för att den, som innehade dem, vore en lämplig och passande själasörjare; och såvida som ålder i tjänst ej vore identisk med duglighet, såvida som fastmer den tid inträffade, då den förre med den åren åtföljande bräcklighet snarare minskade och förtog den senare, så blefve denna befodringsgrund, om ej sämre, dock ingalunda bättre än den förstnämnda. — Dessa befodringslagar ledde också, enligt hvad erfarenheten ofta gifvit vid handen, derhän, att församlingarne, utan tillbörligt afseende på deras särskilda behof, blefve med själasörjare försedda. Den ena församlingen kunde ofta mera än den andra, till följd af särskilda omständigheter, beroende dels af religiösa rörelser inom församlingen dels ock af materiella förhållanden, såsom församlingens vidsträckthet, invecklad kyrklig ekonomi och dylikt, kräfvat en sådan kraftfull verksamhet af dess själasörjare, som icke kunde förväntas vare sig af den, hvilken hufvudsakligen åt studier egnat sitt föregående lif, eller af den, hvilken, ofta under tärande näringsbekymmer, förnött sin mannaålders kraft inom den inskränkta verksamhetskretsen af ett sacellani eller en kapellförsamling. — På grund häraf ansåge Utskottet, att en förändring i nu gällande befodringslagar vore önskvärd och af behofvet påkallad i den syftning, att vid förslags upprättande, utan hänsyn till lägenhetens klassifikation eller beskaffenhet, i främsta rummet afseende fästes på personlig begäfnig, väl vitsordad tjänstgöring och den sökta sysslans särskilda behof. —

Genom den rätt, som sålunda lades i biskops och domkapitels hand, att afgifva ett på kändedom om de sökandes förtjenst samt församlingens behof hvilande förord, skulle också stiftsstyrelsen erhålla en lämpligare och mera inflytelserik ställning, än den nu innehade, såväl i förhållande till presterskapet som till församlingen. — Utskottet kunde emellertid ingalunda förbise, att det vore ej mindre för kyrkan af vigt, att vid tillsättning af presterliga lägenheter skälig uppmuntran lemnades åt lärdomsförtjenster, enär kyrkan i annat fall ofta skulle gå miste om den andliga kraft, som kunskap och vidsträckt beläsenhet medförde, än äfven billigt och rättvist, att afseende fästes på den längre tid, en sökande i kyrkans tjänst arbetat; dock så, att alltid den grundsats fasthölles, att presten vore till för församlingens skull och ej tvärtom. — Herr Grafströms förslag syntes på ett lyckligt sätt hafva löst de svårigheter, som ett skäligt afseende å dessa förhållanden medförde. Jemte det plats å första förslagsrummet lemnades åt den personliga förtjensten och lämpligheten för den särskilda sysslan, vore lärdomen och den mångåriga oklandrade tjänstgöringen tillgodosedda genom den rätt till erhållande af förslagsrum till hvarje presterlig lägenhet, som blifvit dem tillförsäkrad.

Utskottet, som fortfarande finner dessa skäl för bifall till Herr Grafströms förslag, i hvad det innehåller framställning om ändring i grunderna för förslags upprättande, giltiga, hemställer vördsamt

1:o) att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse, innefattande anhållan, det Kongl. Maj:t täcktes i grundlagsenlig ordning bereda en förändring af författningarne angående presterlig befordran i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de grunder i afseende å förslags upprättande, som Herr Grafström i sin förevarande motion framlagt.

Hvad åter angår Herr Grafströms förslag om rättighet för prest att öfver hela riket söka prestsysslor, till hvilka han innehar kompetens, kan Utskottet lika litet nu, som vid sistlidne riksdag, lemna detsamma sitt förord.

I sammanhang med frågan om frihet för prestkandidater att vinna anställning och varda ordinerade i hvilket stift, de helst åstundade, och tillfälle till deras användande gäfves, har Riksdagen i underdånig skrifvelse den 14 Maj 1867 uttalat den åsigt, att önskvärdt vore, det rättigheten att söka prestsysslor öfver hela riket kunde hvarje prest medgifvas, utan hänsyn till hvilket stift han hörde, hvadan Riksdagen anhållit, det täcktes Kongl. Maj:t taga detta ärende i nådigt öfvervägande och för Riksdagen framlägga förslag till de lagförändringar, som för upphäfvande af den så kallade jus indigenatus kunde af Riksdagens medverkan bero.

Öfver denna Riksdagens hemställan hördt, har Kyrkomötet uti underdånig skrifvelse den 1 Oktober 1868 fästat uppmärksamheten derpå, att det hvarken för presten eller församlingensvärden kunde vara gagneligt, att för presterskapet i allmänhet utsigter öppnades till presterlig befordran inom ett allt för stort område, allden-

stund derigenom utan tvifvel transportsökandet skulle blifva vida allmännare, än nu vore händelsen; att, då icke vore fråga om församlingarnes kallelserätt, utan om presternes ansökningsrätt, genom rättigheten att söka prestsysslor öfver hela riket, fördelarne för presterskapet i sjelfva verket icke blefve större än för närvarande, enär vid hvarje lägenhet ansökningarne, om de blefve från hela riket tillättna, skulle blifva i samma mån talrikare; att den vigtiga kontinuiteten vid uppsigten från stiftsstyrelsernas sida öfver prestens lära och lefverne skulle i väsentlig mån rubbas och i följd häraf samma styrelser komma att sakna den närmare personliga kännedom om presterskapet, hvilken, genom föreskriften att vid förslags upprättande afseende skall fästas å personernas nit och försigtighet i embetets handhafvande, vore af så synnerlig vigt och betydelse; och slutligen att derigenom grunden för hela den närvarande stiftsindelningen blefve rubbad och församlingarne möjligen kunde komma att till stor del betjenas af församlingslärare, hvilka vore främmande för de särskilda orternas egendomliga förhållanden; med afseende på hvilka olägenheter, de der icke syntes motvägas af några synnerliga fördelar hvarken för församlingarne eller presterskapet, Kyrkomötet förklarade sig icke kunna lemna sitt samtycke till upphäfvande af jus indigenatus, såvidt dermed afsåges medgifvande för hvarje prestman att söka prestsysslor öfver hela riket; hvaremot Kyrkomötet biföll den af Riksdagen jemväl beslutade förändring i afseende å rätt för prestkandidater att erhålla anställning i hvilket stift de helst åstundade.

Utskottet anser sig ej kunna neka vigten och giltigheten af flera bland de sålunda af Kyrkomötet uttalade skäl emot det framställda förslaget; och den af Utskottet här ofvan i första punkten tillstyrkta förändring i afseende på förslags upprättande förutsätter hos stiftsstyrelserna en så nära och personlig kännedom om de sökandes egenskaper och verksamhet, att äfven denna omständighet synes utgöra ett väsentligt hinder mot utsträckning af presternas ansökningsrätt till hela riket.

Då reformer i bestående förhållanden i allmänhet säkrast och bäst genomföras, om de småningom och med varsamhet företagas, så utgöra de ganska väsentliga förändringar i presternas befordringsrätt, som Utskottet i punkten 1 föreslagit, en ytterligare anledning att icke nu på samma gång ifrågasätta ansökningsrättens utsträckande; och då härtill kommer, att Kongl. Maj:t, efter framställning af 1876 års Riksdag, så nyss som den 4 November 1876 förordnat om den så kallade indigenaträttens delvisa upphörande, samt det vid sådant förhållande torde finnas mindre lämpligt att nu föreslå ett fullständigt upphäfvande af denna rätt, så får Utskottet på dessa, af Utskottet äfven vid sistlidne riksdag anförda skäl vördsamt hemställa,

2:o) att Herr Grafströms motion i denna del icke måtte af

Riksdagen bifallas.

Uti den af Herr *O. B. Olsson* afgifna motion yrkas: "att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:t afläta underdänig skrifvelse, innefattande anhållan att Kongl. Maj:t

täcktes stadga de ändringar i Kongl. förordningen den 1 April 1843, att densamma hädanefter måtte erhålla följande bestämmelser:

1:o att, vid inträffad ledighet i ordinarie presterlig befattning, församlingen eger att fritt kalla till afläggande af prof för den lediga platsen kompetente prestmän, hvarvid hvar och en anses kallad, som af någon vid prestval röstberättigad bland församlingens medlemmar å för sådant ändamål vid inträffad ledighet ofördröjligen af kyrkorådet sammankallad kyrkostämma i sådant hänseende blifvit anmäld;

2:o att, efter aflagda prof af dem som kallelsen emottagit, omröstning inför kyrkorådet anställes, dervid hvarje röstberättigad eger att sin röst afgifva på en af dem, som aflagt prof. Efter verkställd omröstning uppförer kyrkorådet på förslag de tre, som erhållit de flesta rösterna, samt insänder detta förslag, allt efter den presterliga lägenhetens natur, till Konungen, vederbörande domkapitel eller patronus, hvarefter, vid kyrkoherdebeställning i regala pastorat, Konungen, vid konsistoriel lägenhet domkapitlet, och vid patronel patronus — der dennes samtycke kan erhållas till sådan inskränkning i hans rätt — till sysslan utnämner en af de tre å förslaget uppförda. Hafva vid första omröstningen färre än tre prestmän erhållit röster, anställes val ånyo till besättande af det eller de återstående förslagsrummen, ända till dess tre å förslaget blifvit uppförda;

3:o att vid prestval alla fullmyndige och välfrejdade, den ifrågavarande församlingen tillhöriga, lutherska kyrkans medlemmar, hvilka sjelfva bidraga till underhåll af presterskapet i församlingen, äro röstberättigade och hvardera ega lika rösträtt; att ingen får vara fullmäktig för mer än en röstberättigad, samt att röster afgifvas genom slutna sedlar“.

Af hvad Utskottet redan anfört beträffande den varsamhet, som vid all lagsuftning, och ej minst den kyrkliga, måste iakttagas, framgår, att Utskottet, med allt erkännande af det tilltalande i de af Herr Olsson föreslagna grunder för presterliga sysslors tillsättande, icke kan tillstyrka, att så genomgripande förändringar uti alla delar af hithörande lagstiftning, som dem, han föreslår, skulle på en gång vidtagas. Men äfven i öfrigt gifva, enligt Utskottets tanke, förslagets närmare bestämmelser anledning till berättigade anmärkningar. Enär enligt desamma — med upphörande af all ansökning till presterliga befattningar — hvarje vid prestvalet röstberättigad skulle ega att till afläggande af prof kalla kompetent prestman från hela riket, hvarefter alla de, som kallelsen emottoge, egde att aflägga prof, skulle icke blott profpredikningarne komma att en otillbörligt lång tid fortgå, och en mängd prester i och för profs afläggande dragas från vården af sina församlingar, utan äfven allt för många personer komma att till val framställas. Häraf skulle åter vanligen uppstå stor röstsplitrning, och förslagsrummen sålunda komma att intagas på grund af ett fåtal röster; men gäfves deremot, med det af motionären förordade valsätt, att hvarje röstande endast röstade på ett namn, rösterna med mera enhällighet åt en person,

skulle detta oftast komma att bestämma den slutliga tillsättningen, denna nedsjunka till allenast en bekräftelse af församlingens val, och den garanti, som vore afsedd med den åt annan myndighet lemnade utnämningen, försvinna.

Då Utskottet detta oaktdadt saknar anledning antaga, det de konsistoriella pastoratens invånare skulle, mot rätt till dylik kallelse och dylikt förslags uppsättande, vilja afsäga sig den nu dem tillkommande rätt att medelst sitt val fälla det afgörande utslaget vid tillsättningen af sina prester, och då vidare de stora olägenheter, som enligt Utskottets här ofvan yttrade tanke skulle vara oskiljaktiga från tillämpningen af motionärens förslag i öfriga delar, skulle än ytterligare ökas genom den af honom föreslagna, uteslutande på personlighetsprincipen byggda rösträtt, hemställer Utskottet,

3:o) att Herr O. B. Olssons motion måtte lemnas utan vidare afseende.

Stockholm den 19 Mars 1878.

På Utskottets vägnar:

H. G. v. Gegerfelt.

Reservationer:

mot första punkten:

af Herr *von Gegerfelt*, med hvilken Herr *Lindgren* instämt: "Då frågan om de ecklesiastika beföringslagarnes omarbetning i sammanhang med kyrkolagens öfriga delar är beroende på Kongl. Maj:ts pröfning, och, sedan nu mera Högsta Domstolen afgifvit utlåtande i ämnet, antagligen kommer att utgöra föremål för särskild framställning till instundande Kyrkomöte, har jag ansett ifrågavarande motion icke böra till någon Riksdagens åtgärd föranleda".

af Herrar Grefve *Mörner*, Friherre *Akerhielm*, *Samzelius*, *Sundell*, *Fröberg*, och Friherre *Nordenfalk*;

af Herr *Torpadie* mot *andra och tredje punkterna* med tillkännagifvande, att han för sin del velat tillstyrka ej mindre Herr Grafströms af Utskottet i andra punkten afstyrkta förslag om underdånig skrifvelse angående indigenaträttens fullständiga upphäfvande, än ock, med anledning af Herr O. B. Olssons i tredje punkten afstyrkta motion, aflåtande till Kongl. Maj:t af en underdånig skrifvelse om beredande af ändring i gällande prestvalsförordning i den riktning, som angifves i 3 mom. af Herr Olssons hemställan;

af Herr *Anders Persson* mot *andra punkten*.

Herr *Asplund* har begärt få antecknadt, att han icke inom Utskottet deltagit i handläggningen af de i detta utlåtande upptagna ärenden.
